
*Plenaire debat over het bericht dat verduurzaming vóór 2030 geen harde
voorwaarde meer is voor financiële steun aan industriebedrijven*

Geopolitieke ontwikkelingen tonen de kwetsbaarheid van Europa, ook op de energiemarkt. Nederland en de EU ondervinden mondiale concurrentie, terwijl investeringen achterblijven zoals beschreven in het [Draghi-rapport](#). Voor nu betekent dat ook dat er een andere manier nodig is om gezamenlijk aan dit probleem te werken: met het behoud van de industrie als basis. Hiervoor moet er geredeneerd worden op basis van het energiesysteem van 2050 en niet op de voorspelling van de vraag hier en nu. Dit is van groot belang om competitief te blijven én te verduurzamen omdat het jaren versnelling geeft in de aanleg van energie-infrastructuur. Dit vraagt ook een andere manier van werken om zowel clusters als decentrale energie verder te helpen: out-of-the-box oplossingen die sneller verlichting brengen.

Netbeheerders investeren in het energiesysteem van de toekomst, waarbij de kosten via nettarieven over decennia worden verspreid. Deze investeringen leveren op de lange termijn meer op dan ze kosten, maar resulteren ook in een hogere energierekening. Netbeheerders begrijpen de zorgen van de industrie over de hoge kosten, die in Nederland extra gevoeld worden door het ongelijke speelveld binnen Europa. Netbeheerders bieden oplossingen, zoals flexibele contracten en tariefdifferentiatie, waarmee bedrijven tot 65% kunnen besparen op hun nettarieven. Toch is er meer nodig om de energierekening op korte termijn te verlagen.

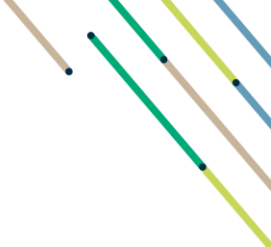
Het recente Interdepartementaal Beleidsonderzoek Bekostiging elektriciteitsinfrastructuur (IBO) heeft maatregelen geïdentificeerd om de netkosten structureel te verlagen. Het rapport 'Slimme keuzes voor een betaalbaar en robuust energiesysteem', opgesteld door BCG in opdracht van Netbeheer Nederland en het IBO, toont aan dat slimme keuzes en integrale systeemkeuzes de benodigde investeringen in het elektriciteitsnet op land met 7-30% kunnen verlagen. We roepen op om te focussen op oplossingen die de energierekening structureel verlagen, zodat de verduurzaming van de industrie wordt versneld en de Nederlandse concurrentiepositie verbetert.

Daarvoor zien we de volgende maatregelen die bij zullen dragen:

- **Maak waar mogelijk flexibel gebruik van energie en netcapaciteit de norm.**
- **Maak betaalbaarheid voor de industrie prioriteit door een slimme mix van elektrificatie, waterstof en CCS.**
- **Maak scherpe keuzes over type en locatie van (energie-intensieve) industrie.**
- **Houd keuzes kosteneffectief.**

Maak waar mogelijk flexibel gebruik van energie en netcapaciteit de norm

Door de ruimte op het net optimaal te benutten kunnen netbeheerders minder investeren en houden we zowel voor de industrie als burgers het energiesysteem betaalbaar. Het IBO-rapport toont aan dat optimaal gebruik van het elektriciteitsnet de investeringskosten tot € 30 miljard kan verlagen, wat de nettarieven in 2040 tot 8% kan verlagen ten opzichte van de huidige prognoses. Het is daarom essentieel om flexibel energiegebruik te normaliseren en piekbelasting te verminderen. Hierbij beseffen netbeheerders dat dit niet alle industrie hiervoor mogelijkheden heeft, maar waar het kan is het belangrijk dat hierop wordt ingezet. De flexibiliteit bij grootverbruikers kan worden vergroot door tariefprikkels en ondersteunend beleid. Actief sturen op de vraag naar energie en hogere compensaties voor bedrijven die flexibel omgaan met hun energieverbruik kan het effect vier keer

vergroten. Dit leidt tot lagere investeringen (tot 6% lagere systeemkosten), kleinere tariefstijgingen en helpt wachttijden bij netbeheerders sneller op te lossen, mits tijdig ingevoerd. Tot slot is belangrijk om te beseffen dat het energiesysteem momenteel verandert van fossiel naar duurzaam en van centraal naar decentraal. Dit betekent niet dat we gascentrales nu moeten uitfasen, maar juist dat ze in de transitieperiode naar een CO₂ neutraal energiesysteem een cruciale rol gaan spelen om netcongestie te verlichten en leveringszekerheid te behouden. Hiervoor is actief ingrijpen van de overheid noodzakelijk want met de huidige prikkels verdwijnt dit cruciale element in de transitie alsnog. Dit voelt tegenintuïtief maar met een beetje grijs zetten we hiermee de groene groei door.

Wij vragen de minister om:

- Gascentrales en WKK's in de transitieperiode te behouden in het systeem om leveringszekerheid te borgen en netcongestie te verminderen.
- Meer mogelijk te maken op het elektriciteitsnet door toe te staan dat back-up vermogen van datacenters, waterschappen, telecomproviders e.a. sectoren ingezet kan worden voor congestiemanagement.
- Meer geld voor flexscans. Er staat € 29 mln gereserveerd voor tussen 2024 en 2025. Hier help je ca. 3.000 bedrijven mee, maar er zullen veel meer bedrijven moeten flexibiliseren.

Maak betaalbaarheid voor de industrie prioriteit door een slimme mix van elektrificatie, waterstof en CCS.

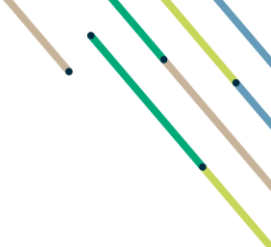
De industrie heeft duidelijkheid nodig welke energiedrager(s) beschikbaar is voor haar verduurzamingsopgave. Extra beleid is essentieel voor de realisatie van een integraal energiesysteem. Blijft dit uit, dan lopen we het risico op langdurige vertragingen. Duurzame gassen, zoals waterstof, kunnen aardgas vervangen en dienen als grondstof voor duurzame producten. Hynetwork verbindt de vijf grootste industrieclusters, maar er is nog geen duidelijkheid over de regionale waterstofnetten. Aangezien de aanleg 7 tot 10 jaar duurt, is snel handelen nodig voor bedrijven, industrieën en netbeheerders. De kostprijs van blauwe waterstof ligt lager dan van groene waterstof, waardoor het een aanjager kan zijn van de waterstofmarkt. Dan is het wel nodig dat hierop actief beleid wordt gemaakt. Daarnaast speelt CCS een significante rol om het klimaatdoel voor 2030 te halen en biedt industrie die nog niet kan overschakelen op een duurzaam alternatief de mogelijkheid hun CO₂-uitstoot te reduceren. Het transportnetwerk voor CO₂ is daarnaast noodzakelijk om de productie van koolstofarme (blauwe) waterstof mogelijk te maken en op langere termijn voor het realiseren van negatieve emissies.

Wij vragen de minister om:

- De waterstofmarkt extra aan te jagen met beleid voor de stimulering van koolstofarme waterstof, in aanvulling op het staande beleid voor hernieuwbare waterstof.
- Zo snel mogelijk een zorgvuldig plan voor uitrol voor waterstofenergie-infrastructuur, inclusief de marktordening op distributieniveau, in de gebieden buiten de vijf clusters (cluster 6) op te stellen.

Maak scherpe keuzes over type en locatie van (energie-intensieve) industrie

Het Nederlandse net wordt steeds zwaarder belast, waardoor een strategische spreiding van activiteiten noodzakelijk is. Door de nabijheid van duurzame energiebronnen zoals waterstofproductie en duurzame elektriciteit en efficiënte infrastructuren te benutten, kunnen we kosten en netuitbreidingen beperken. Een integrale benadering is hierbij essentieel: door regio's te verbinden en samen te werken, bouwen we aan een robuust en toekomstbestendig energiesysteem. Dit vereist scherpe keuzes: welke energiedrager is beschikbaar op welke locatie, wanneer en voor wie? Overheden, marktpartijen en netbedrijven moeten deze keuzes gezamenlijk maken.

We kijken daarom [positief naar de voorgestelde maatregelen](#) uit het IBO-rapport in de besluitvorming, en het vastleggen van de benodigde systeemkeuzes. We zijn voor duidelijke afspraken over een gedeelde informatiebasis over toekomstscenario's en de impact van beleidsmaatregelen, zodat besluitvorming over het energiesysteem op het juiste moment en op basis van de juiste informatie plaatsvindt. We denken daarom graag mee over de uitwerking van de samenwerking tussen departementen, marktpartijen en netbeheerders.

Wij vragen de minister om:

- Een strategisch plan op te stellen waarin we bepalen welke sectoren en industrieën essentieel zijn voor de Nederlandse economie en daarom behouden moeten blijven.
- Om meer te standaardiseren in de afwegingen, keuzes en procedures over de fysieke leefomgeving, dat helpt ook de industrie door snellere besluitvorming.

Houdt keuzes kosteneffectief

In omliggende EU-landen worden bedrijven fors gecompenseerd voor energie-gerelateerde kosten, wat leidt tot een concurrentienadeel voor Nederlandse bedrijven. De ACM heeft echter bepaald dat deze compensatie via nettarieven niet in lijn is met het Europese kostenveroorzakingsprincipe en daarom niet toegestaan zou moeten zijn. Het is cruciaal dat Europese regels consistent worden toegepast en dat het industriebeleid op EU-niveau goed wordt afgestemd om een gelijk speelveld te waarborgen. De netbeheerders steunen de Clean Industrial Deal van de Europese Commissie, die werkt aan een geharmoniseerd ontwerp van tariefmethodologieën voor netwerkkosten. Wel is er zorg over het voorstel in de Clean Industrial Deal om de staatsteunregels te versoepelen, waarmee landen meer mogelijkheden krijgen om hun binnenlandse industrie sterker te ondersteunen, wat het speelveld verder ongelijk maakt. Hoewel harmonisatie tijd vergt, is onmiddellijke actie nodig om de concurrentiepositie van Nederland te verbeteren.

Op korte termijn pleiten de netbeheerders daarom voor efficiënter gebruik van het huidige net. Gerichtte ondersteuning voor kwetsbare afnemers, zoals huishoudens en industrie, kan daarna volgen. Het inzetten van algemene middelen via nettarieven is volgens de netbeheerders echter niet effectief: Een miljard euro via de netkosten levert huishoudens een zeer beperkt voordeel per jaar op. Daarnaast verstoort de inzet van algemene middelen het flexibele gebruik van het net. In plaats daarvan pleiten de netbeheerders voor gerichte compensatie via belasting- en subsidiebeleid, gericht op relevante doelgroepen en met oog voor netimpact. Bijvoorbeeld een verbreding van SDE++ waarbij rekening wordt gehouden met piekbelasting, of het gebruik van een *non-firm ato*-contract als referentie bij subsidies voor elektrificatieopties.

Wij vragen de minister om:

- Zich in te zetten voor een gelijk Europees speelveld en de Europese Commissie op te roepen om vaart te maken met het opstellen van een geharmoniseerd voorstel voor netwerkkosten en tariefmethodologieën, zodat Nederlandse bedrijven geen concurrentienadeel ondervinden door ongelijkmatige compensatie in andere EU-landen.
- Te onderzoeken hoe op een (kosten)efficiënte manier tegemoetgekomen kan worden aan de industrie, door gerichte maatregelen te nemen die zowel de concurrentiepositie versterken als de netwerkinfrastructuur optimaliseren.